

Remissyttrande

Datum	Dnr	Mottagare
2021-04-30	03230-2020	Vattenmyndigheten i Bottenvikens distrikt
	03228-2020	Vattenmyndigheten i Bottenhavets distrikt
	03227-2020	Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns distrikt
	03226-2020	Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns distrikt
	03225-2020	Vattenmyndigheten i Västerhavets distrikt
Handläggare	Direkt	
	010-698 60 00	

Bilaga D

Yttrande över remiss om förslag till miljökvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft - Vattenförekomster med vattenkraft som ska prövas enligt nationell plan för moderna miljövillkor under perioden 2022-2024

Inledning.....	2
Uppnående av rätt status, undantag och KMV.....	2
Samverkan innan samrådet.....	3
Dokumentation och transparens.....	3
Avgränsning av det aktuella samrådet.....	4
Betydande påverkan kan innebära KMV eller behov av mindre stränga krav.....	4
Rimligheten i antal föreslagna KMV samt mindre stränga krav.....	5
Otillräcklig utredning av väsentligt ändrad fysisk karaktär.....	6
Genomförda expertbedömningar.....	7
Beräkning av miljöåtgärders påverkan på produktion.....	7
Skyddade områden, KMV och undantag.....	8
Beskrivning av kvalitetskrav.....	8
Orimliga kostnader att uppnå god status.....	9
Miljökvalitetsnormer och 2 kap. miljöbalken.....	10
Tidsfrister.....	11
Mindre stränga kvalitetskrav.....	11
Omöjligt att uppnå god status.....	12

Inledning

Samrådstiden i de delar som avser förslag till miljökvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft har satts till två månader (1 mars 2021 till och med 30 april 2021). Havs- och vattenmyndigheten anser att samrådstiden är för kort och inte är godtagbar. Trots den korta tiden har myndigheten nu valt att lämna ett yttrande inom utsatt samrådstid. Yttrandet innefattar de mest angelägna synpunkterna.

I samrådsunderlaget återfinns samtliga vattenmyndigheters förslag till beslut om miljökvalitetsnormer för de vattenförekomster som är påverkade av vattenkraft och som ska omprövas enligt den nationella planen (NAP) under perioden 2022–2024. Omprövningarna ska påbörjas den 1 februari 2022.

Vattenmyndigheten föreslår att vissa vattenförekomster i Ljungans, Moälvens och Rickleåns huvudavrinningsområden förklaras som kraftigt modifierade och/eller får en miljökvalitetsnorm med mindre strängt kvalitetskrav. Vattenmyndigheten föreslår att övriga vattenförekomster som berörs av det här samrådet ska vara naturliga vatten och att mindre stränga kvalitetskrav på grund av påverkan från vattenkraft inte tillämpas för dessa. Vattenmyndigheten föreslår förlängd tidsfrist för att uppnå miljökvalitetsnormen för en majoritet av vattenförekomsterna. Vattenmyndigheten har i detta samråd föreslagit att 15 vattenförekomster som i nuläget är förklarade som KMV i stället ska vara naturligt vatten.

Vattenmyndigheten anger att de ser samrådet som en möjlighet att få in ytterligare underlag och synpunkter för de föreslagna miljökvalitetsnormerna.

Havs- och vattenmyndigheten har inte granskat alla vattenförekomster och nedanstående synpunkter innefattar såväl övergripande synpunkter samt sådant som myndigheten noterat vid granskning av vissa vattenförekomster. Havs- och vattenmyndighetens har vid granskningen observerat systematiska fel som sannolikt förekommer i många fall. Vattenmyndigheten behöver därför se över alla ytvattenförekomster och säkerställa att alla miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster med påverkan av vattenkraft är så korrekta som möjligt innan beslut i detta skede tas.

Uppnående av rätt status, undantag och KMV

Det framgår i 4 kap. 3, 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (VFF) att vattenmyndigheten ska förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade (KMV) och besluta om undantag när villkoren (som finns i samma paragrafer) för det är uppfyllda. Hur detta ska göras framgår i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS

2017:20) om kartläggning och analys av ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter [Klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten \(HVMFS 2019:25\)](#).

Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att vattenmyndigheten inte till fullo följt dessa bestämmelser. Vattenmyndigheten behöver kvalitetsgranska informationen i de aktuella ytvattenförekomsterna innan beslut om miljökvalitetsnormer för vattenförekomster med påverkan av vattenkraft fattas.

Samverkan innan samrådet

Havs- och vattenmyndigheten är väl medveten om att det är ett omfattande arbete att bedöma samtliga ytvattenförekomster som är påverkade av vattenkraft. Ett framgångsrikt resultat torde kräva ett nära samarbete med olika aktörer i avrinningsområdena och även samverkan på lokal nivå.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det är avgörande att de som berörs, till exempel verksamhetsutövare, kommuner och intresseorganisationer, ges möjlighet att vara delaktiga i hela arbetet som leder fram till det formella samrådet.¹

Havs- och vattenmyndigheten menar att en ökad delaktighet, från bland annat verksamhetsutövarna, hade gett det underlag som nu efterfrågas. Myndigheten rekommenderar att vattenmyndigheten i det fortsatta arbetet tar tillvara de positiva erfarenheter som kommer av exempelvis arbetet med vattenråd och LEVA-arbetet samt av kommande samverkansprocesser inför prövningarna enligt NAP.

Dokumentation och transparens

Vattenmyndigheten ska dokumentera och tillgängliggöra alla bedömningar som leder fram till slutligt förslag på och därefter beslut om miljökvalitetsnormer. Detta framgår av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter, till exempel HVMFS 2017:20 och HVMFS 2019:25. Syftet är att bedömningarna ska vara tillgängliga på ett transparent sätt. Vattenmyndigheten ska även sammanfatta och presentera informationen på ett lättförståeligt sätt.

Det är oklart i vilken omfattning bedömningarna är dokumenterade eftersom de inte finns tillgängliga i den omfattning som krävs. Vattenmyndigheten behöver säkerställa att bedömningarna är dokumenteras och tillgängliggörs inför och efter beslut om

¹ 2 kap. 4 § vattenförvaltningsförordning (2004:660) och 8 § förordning (2017:872) om vattendelegationer.

miljökvalitetsnormer för vattenförekomster med påverkan av vattenkraft tas.

Avgränsning av det aktuella samrådet

Det kan inte uteslutas att det kommer att ske prövningar av olika verksamheter i ytvattenförekomster, som inte omfattas av NAP (under perioden 2022-2024). Det är därför viktigt att även de miljökvalitetsnormer som gäller ytvattenförekomster som omfattas av NAP senare än år 2024 är rimliga.

Havs- och vattenmyndigheten anser därför att avgränsningen i detta samråd är felaktig och måste innefatta alla ytvattenförekomster påverkade av vattenkraft. Myndigheten anser även att remisstiden för denna del är för kort. Den ska vara minst sex månader², eftersom de miljökvalitetsnormer som föreslås kommer påverka de fem förvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen.

Myndigheten vill också i detta sammanhang uppmärksamma att vattenmyndigheten i detta ska se över alla miljökvalitetsnormer och vid behov revidera dessa samt redogöra för resultatet av detta³, det vill säga även de som ska till prövning i senare skede. Miljökvalitetsnormer ska dessutom vid behov omprövas.⁴ Att redan nu ha så korrekta miljökvalitetsnormer som möjligt även för de ytvattenförekomster som berörs av prövning senare än 2024 är nödvändigt för att prövningsplanen ska kunna hållas och negativ påverkan på vattenkraften på det nationella nationella perspektivet kan beaktas. Dels för att en felaktig miljökvalitetsnorm kommer leda till omfattande diskussioner i prövningen, dels för att om flera normer ändras i stor omfattning kommer det påverka såväl förvaltningsplan som åtgärdsprogram. Även det kräver en remisstid på sex månader.

Vattenmyndigheten behöver säkerställa att alla miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster med påverkan av vattenkraft är så korrekta som möjligt innan beslut i detta skede tas.

Betydande påverkan kan innebära KMV eller behov av mindre stränga krav

När en ytvattenförekomst som på ett betydande sätt påverkas av vattenkraft riskerar att inte uppnå god ekologisk status ska vattenmyndigheten utreda om det finns skäl att bestämma om vattenförekomsten ska vara definierad

² 5 kap. 4 § och 6 kap. 7 § VFF.

³ Bilaga 1 5 VFF samt 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25.

⁴ 5 kap. 2 § andra stycket MB

som kraftigt modifierad (KMV) eller om det för ytvattenförekomstens miljö kvalitetsnorm ska beslutas om undantag.

Generellt sätt innebär ett vattenkraftverk en *påverkan* på en ytvattenförekomst även om det finns undantag. I många fall har vattenkraftverk en *betydande påverkan*, det vill säga att kraftverket ensamt eller tillsammans med annan påverkan leder till att kvalitetskrav enligt 4 kap. VFF inte kan följas. Det innebär att om det för en specifik ytvattenförekomst inte finns biologiska eller hydromorfologiska bedömningar som visar på konsekvenser av påverkan från befintliga vattenkraftverk behöver vattenmyndigheten göra en expertbedömning av ekologisk status eller potential för att få ett korrekt underlag för miljö kvalitetsnormen. Denna expertbedömning ska göras utifrån kunskap om vattenkraftverkets påverkan⁵. Dessutom behöver vattenmyndigheten göra en bedömning av de förbättringsbehov som behövs för att nå god ekologisk status (GES) eller god ekologisk potential (GEP) och en efterföljande åtgärdsanalys att ha med sig till arbetet med normsättningen.⁶

I samrådsmaterialet, inklusive VISS, saknas en redogörelse per ytvattenförekomst för hur dessa bedömningar är genomförda. Det framstår även som tveksamt, vid genomgång av stickprov i VISS, att dessa bedömningar är genomförda på ett korrekt sätt. I vissa fall har bedömningarna inte gjorts överhuvudtaget. Havs- och vattenmyndigheten utgår ifrån att det beror på bristfällig dokumentation och redovisning och uppmanar vattenmyndigheten att se över informationen och säkerställer att bedömningarna är genomförda, dokumenterade och redovisade på korrekt sätt innan beslut tas.

Rimligheten i antal föreslagna KMV samt mindre stränga krav

Havs- och vattenmyndigheten har jämfört vattenmyndighetens samrådsmaterial med den information som finns i VISS. Totalt påverkas, enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning, på ett betydande sätt 10 530 ytvattenförekomster av vattenkraft. Myndighetens utdrag från VISS är gjord vid senare tidpunkt (2021-03-31) efter det utdrag från VISS som ligger till grund för motsvarande siffra i vattenmyndigheternas samrådsmaterial det vill säga 5 136 ytvattenförekomster. De utdrag som görs från VISS är den information som finns presenterad för respektive ytvattenförekomst och tillgänglig för alla.

Det är för Havs- och vattenmyndigheten oklart varför antalet ytvattenförekomster med betydande påverkan från vattenkraft skiljer sig på

⁵ 2 kap. 10 § andra stycket HVMFS 2019:25.

⁶ 2, 3 och 4 kap. HVMFS 2019:25.

sätt som beskrivs ovan. Om den högre siffran är den korrekta finns skäl att anta att fler KMV och undantag behöver utredas. Det kan också innebära konsekvenser för förvaltningsplan och åtgärdsprogram. Vattenmyndigheten behöver se över vari felet ligger och justera informationen.

Totalt anger alltså vattenmyndigheterna att 5 136 vattenförekomster har en betydande påverkan från vattenkraft. Av underlaget framgår att 12,8 % (659 stycken) av dessa har förklarats som KMV och att 0,3 % (17 stycken) naturliga ytvattenförekomster har mindre stränga krav på grund av påverkan från vattenkraft. Om antalet vattenförekomster med en betydande påverkan från vattenkraft istället skulle vara 10 530 stycken blir andelen KMV respektive mindre stränga krav för naturliga ytvattenförekomster 6,3 % respektive 0,16 %. Oavsett om den rätta siffran är 5 136 eller 10 230 ytvattenförekomster med betydande påverkan från vattenkraft finns enligt Havs- och vattenmyndigheten anledning att tro att antalet KMV men framför allt mindre stränga krav för naturliga vattenförekomster är lågt. Myndigheten vill här åter igen påminna om att vattenmyndigheten ska utreda KMV och undantag för alla ytvattenförekomster där god ekologisk status eller potential är sämre än god och att utredningarna ska redovisas, oavsett resultat.⁷ Havs- och vattenmyndigheten anser därför att tydligare utredningar behövs för respektive vattenförekomster; utredningar som redogör för huruvida kraven för KMV eller mindre stränga krav uppfylls eller inte.

Otillräcklig utredning av väsentligt ändrad fysisk karaktär

Ett villkor för att förklara KMV är att ytvattenförekomsten har väsentligt ändrad fysisk karaktär (VÄFK). VÄFK är uppenbar hos en ytvattenförekomst när det finns bedömning av att både morfologiskt tillstånd och hydrologisk regim är otillfredsställande eller dålig. Om det bara finns information om att hydrologisk regim är otillfredsställande eller dåligt men inte om morfologiskt tillstånd betyder det inte att ytvattenförekomsten inte har VÄFK, bara att det inte är uppenbart och att mer utredning behövs.⁸

Innan vattenmyndigheten går till beslut avseende de 15 ytvattenförekomster som tidigare var KMV, och där VÄFK bedömdes utifrån hydrologisk regim, och som nu föreslås vara naturliga ytvattenförekomster behöver vattenmyndigheten göra en utredning som visar att dessa ytvattenförekomster de facto inte har VÄFK.

⁷ 4 kap. vattenförvaltningsförordning (2004:660), 8 b, 8 c och 8 i §§ HVMFS 2017:20 och 4 kap. HVMFS 2019:25.

⁸ 8 b–8 c §§ och allmänna råd till 8 b och 8 c §§ HVMFS 2017:20.

Genomförda expertbedömningar

I vattenmyndighetens beskrivning av processen med expertbedömningar (Bilaga A, rubrik 1.2) har Havs- och vattenmyndigheten noterat ett antal saker som behöver rättas till. Nedan resonerar myndigheten kring problematiken kring två texter om expertbedömningar och uppmanar vattenmyndigheten att se över att alla genomförda expertbeömningar följer bestämmelserna i 2 kap. 10 § HVMFS 2019:25.

Sid 3 rubrik **Expertbedömning av hydrologisk regim.** ”*I princip räcker det med att kunskapsunderlag finns hos Länsstyrelsen eller hos enskilda handläggare. Det är dock viktigt är att dokumentera vilket underlag som har använts som stöd för bedömningen.*”

Havs- och vattenmyndigheten anser att formuleringen om att kunskapsunderlaget kan *finnas hos enskilda handläggare* är olycklig. Det kunskapsunderlag som används vid expertbedömning ska dokumenteras och presenteras och då är det inte tillräckligt att hänvisa till att en tjänsteman på en myndighet har en kunskap om vissa förhållanden.⁹ Det är alltså rimligt att ställa krav på att det använda kunskapsunderlaget dokumenteras och diarieförs för att det ska vara transparent.

På sidan 4 punkt 2 anges bland annat att uppgifter från tillsynen kan användas vid expertbedömning. Havs- och vattenmyndigheten vill påpeka att uppgifter från tillsynen ska användas med försiktighet och att det måste ställas höga krav på tillsynsärendet för att det ska kunna användas som underlag vid expertbedömningen.

Beräkning av miljötätgärders påverkan på produktion

Det framgår ovan att Havs- och vattenmyndigheten utifrån samrådsmaterial har svårt att bedöma huruvida presenterade KMV, miljö kvalitetsnormer och produktionsförluster är rimliga och korrekt bedömda och att orsaken är att det i samrådsmaterialet inklusive VISS saknas kvantifierade och detaljerade beskrivningar.

Samrådsmaterialet innehåller endast fördjupade bedömningar för de ytvattenförekomster som ska prövas under perioden 2022-2024. Underlagen som beskriver bedömning av produktionspåverkan är av övergripande karaktär och detaljerad information saknas i VISS. Det innebär att myndigheten endast kan konstatera att det inte går följa konsekvenserna av föreslagna miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster påverkade av vattenkraft utan att göra egna bedömningar. Det är inte möjligt inom den korta samrådstiden. Därutöver noteras att miljöanpassningarna som föreslås för ett av huvudavrinningsområdena

⁹ 2 kap. 10 och 12 §§ HVMFS 2019:25.

troligen innebär en betydande negativ påverkan på vattenkraftens elproduktion och sannolikt även på reglerförmågan ur ett nationellt perspektiv. Havs- och vattenmyndigheten kan konstatera att detta inskräpper betydelsen av att utreda alla ytvattenförekomster påverkade av vattenkraft samtidigt eftersom denna nationella betydande negativa påverkan eventuellt kan åtgärdas på annan plats.

I Bilaga A Metoder, rubrik 1.3 Metod för beräkning av åtgärders produktionspåverkan, återkommer ordvalet ”*önskade flöden*” på ett flertal ställen. Myndigheten förutsätter att det ordvalet borde vara ”*bedömda flöden*” eftersom vattenmyndigheten ska bedöma vilka flöden som kan krävas för att uppnå god ekologisk status.

Skyddade områden, KMV och undantag

Havs- och vattenmyndigheten noterar att vattenmyndigheten har underlåtit att föreslå KMV och/eller undantag för vattenförekomster som ingår i ett skyddat område. Havs- och vattenmyndigheten vill framhålla att det är möjligt att förklara en ytvattenförekomst som KMV och/eller besluta om undantag för dessa vattenförekomster så länge inte det leder till att det strängare kravet enligt det skyddade området inte kan uppnås. Det viktiga är att det i miljökvalitetsnormen anges vilken kvalitetsfaktor/parameter som är justerad med anledning av kravet i det skyddade området. Exempelvis kan en ytvattenförekomst förklaras som KMV med miljökvalitetsnormen god ekologisk potential 2027 och ange avseende det skyddade området ett särskilt krav för hydrologisk regim.¹⁰

Havs- och vattenmyndigheten utgår ifrån att vattenmyndigheten gör en särskild analys av dessa områden innan beslut om miljökvalitetsnormer fattas.

Beskrivning av kvalitetskrav

I VISS (för varje ytvattenförekomst) finns en beskrivning av miljökvalitetsnormen. Havs- och vattenmyndigheten anser att formuleringarna behöver förtydligas, konkretiseras och förenklas för att det ska vara lättare att förstå vad som ska uppnås.

Det förekommer formuleringar om att det behövs platsspecifika undersökningar för att säkerställa ”*kravnivån för fisk*”. Det anser Havs- och vattenmyndigheten är problematiskt eftersom det skapar en osäkerhet gällande rimligheten i den föreslagna miljökvalitetsnormen i förhållande till påverkan på verksamheten. Vidare behöver den biologiska kvalitetsfaktorn

¹⁰4 kap. VFF samt 3 kap. 2 § och 4 kap. 6 § HVMFS 2019:25

”Fisk” vara beskriven utifrån bedömningsgrunderna i bilaga 1 till HVMFS 2019:25¹¹.

Vattenmyndigheten verkar alltså inte ha utgått från 2 kap. 6–8 §§ HVMFS 2019:25 i klassificeringen av ekologisk potential. Konsekvensen av det är att kvalitetskravet i vissa delar blir strängare än vad som är möjligt när en ytvattenförekomst förklarats som KMV. Det finns till exempel fall där formuleringen ”att uppnå god status för konnektivitet” finns för kvalitetsfaktorn ”Konnektivitet i vattendrag” för en ytvattenförekomst som är KMV. Formuleringen ”motsvarande god status” betyder i praktiken att konnektiviteten i ytvattenförekomsten ska uppnå sådan konnektivitet som krävs för god ekologisk status för en naturlig ytvattenförekomst.

Havs- och vattenmyndigheten ser allvarligt på att vattenmyndigheten i förslag på föreskrifter har gjort egna definitioner på de olika klasserna för ekologisk potential. Myndigheten anser att det finns anledning att tro att även det kan vara en konsekvens av att inte ha utgått från 2 kap. 6–8 §§ HVMFS 2019:25. Vattenmyndigheten bör ta bort definitionerna av ekologisk potential i föreskrifterna innan beslut. Se även detaljerade synpunkter i myndighetens svar på föreskrifterna.

Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att det för många ytvattenförekomster finns föreslagna åtgärder som inte förefaller vara möjliga att genomföra, vilket inte ger en rättvisande bild av åtgärdsomöjligheterna i ytvattenförekomsten. Därutöver saknas inte sällan sådana uppgifter som krävs för beslut om undantag, t.ex vilken kostnad och vilka miljöförbättringar som uppnås av den föreslagna åtgärden.

Exempelvis förekommer i samrådsmaterialet en ytvattenförekomst där det finns drygt 30 möjliga åtgärder (Förvaltningscykel 3) som avser konnektivetsåtgärder vid reglerinsdammar och vattenkraftverk. För fyra av dessa finns kvantifierade effekter i form av ökning av habitat. Havs- och vattenmyndigheten anser att det inte är rimligt att dessa kunskapsluckor ska fyllas genom samrådet.

Havs- och vattenmyndighetens slutsats är att underlaget som beskrivs per ytvattenförekomst i VISS och samrådsunderlaget i övrigt i väsentliga delar är så bristfälligt att det inte går att bedöma om vare sig miljökvalitetsnormer är korrekt satta eller om åtgärdsprogrammet säkerställer att rätt tillstånd i vattenmiljöerna uppnås.

Orimliga kostnader att uppnå god status

Med tanke på vilken betydelse miljökvalitetsnormen för en ytvattenförekomst har för tillståndsprövningar av olika verksamheter är det

¹¹ 2 kap. 6-8 §§ HVMFS 2019:25

en förutsättning att vattenmyndigheten gör specifika bedömningar om orimliga kostnader avseende undantag för att uppnå god status eller potential.

Även om det på ett generellt plan kan vara rimligt med fiskpassage så kan bedömningar i det enskilda fallet visa att den tekniska lösningen för en konnektivitetsåtgärd blir mycket dyr i förhållande till den nytta som uppnås.

Som Havs- och vattenmyndigheten förstår det så har vattenmyndigheten endast gjort schabloniserade bedömningar vilket är en brist. Havs- och vattenmyndighetens slutsats är att underlaget som beskrivs per ytvattenförekomst i VISS och samrådsunderlaget i övrigt i väsentliga delar är så bristfälligt att det inte går att besluta om vare sig miljö kvalitetsnormer eller åtgärdsprogram som säkerställer att rätt tillstånd i vattenmiljöerna uppnås.

Miljö kvalitetsnormer och 2 kap. miljö balken

Havs- och vattenmyndigheten anser att krav som ställs i samband med domstolens prövning av tillstånd (2 kap. miljö balken) och bedömningar som görs då miljö kvalitetsnormer beslutas (4 kap. VFF och 2–4 kap. HVMFS 2019:25) i princip skiljer sig åt. Därför blir det otydligt då vissa begrepp används i samband med normsättningen. Exempelvis anges för en ytvattenförekomst att *”God konnektivitet motsvarar den passageeffektivitet som kan uppnås med användning av bästa möjliga teknik för fiskvandringssanordningar”*. Denna formulering finns även för flera andra ytvattenförekomster.

Begreppet ”bästa möjliga teknik” finns i 2 kap. 3 § miljö balken och är en del av den avvägning som domstolen ska göra i samband med en tillståndsprövning. För vattenverksamheter finns inga nationella bestämmelser som definierar vad som är ”bästa möjliga teknik” i olika situationer istället är det en platsspecifik bedömning för varje enskild verksamhet.

I vattenförvaltningsförordningen och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter samt vägledningar finns det inget som anger att vattenmyndigheten ska formulera miljö kvalitetsnormerna utifrån ”bästa möjliga teknik”. Normsättningen ska kopplas till biologiska termer och inte själva åtgärden.

Formuleringen i exemplet ovan kan tolkas som att vattenmyndigheten överlåter till domstolen att besluta om innehållet i normen, vilket inte borde vara avsikten.

Havs- och vattenmyndigheten anser att oavsett miljö kvalitetsnorm så ska anordningar för fiskpassage alltid utformas med en ändamålsenlig funktion för att bidra till uppnåendet av miljö kvalitetsnormen.

Havs- och vattenmyndighetens slutsats är att underlaget som beskrivs per ytvattenförekomst i VISS och samrådsunderlaget behöver rättas till innan beslut tas.

Tidsfrister

Vattenmyndigheten behöver se över motiveringarna av miljö kvalitetsnormer i VISS för respektive ytvattenförekomst. Till exempel förekommer formuleringen ”*Först efter prövning är det klart vilka åtgärder som kan krävas i vattenförekomsten. Det är därmed inte tekniskt möjligt att uppnå god status för konnektivitet tidigare än 2027 och därmed finns skäl för tidsfrist.*” Formuleringen är otydlig eftersom den kan tolkas som att vattenmyndigheten inte kan beskriva vad som krävs för att uppnå normen utan att det överläts till domstolen att avgöra detta.

Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att det är brukligt att en verksamhetsutövare får en arbetstid om fem år för att genomföra de villkor som framgår av ett tillstånd från en mark- och miljödomstol. Dessutom ska de åtgärder som anges i ett åtgärdsprogram som har omprövats enligt 5 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken ha vidtagits senast tre år efter det att programmet omprövades och fastställdes¹². För en verksamhet som omprövas av en mark- och miljödomstol under 2022 är det därför troligt att åtgärderna tidigast kan vara på plats 2027. För de som prövas 2023 respektive 2024 kommer eventuella åtgärder sannolikt vara vidtagna efter 2027. Vidare bedömer Havs- och vattenmyndigheten att det sannolikt behövs några år för att effekterna i miljön, av de vidtagna skyddsåtgärderna, ska synas. Havs- och vattenmyndigheten anser därför att vattenmyndigheten generellt borde använda förlängd tidsfrist som sträcker sig bortom 2027 och att skälet torde vara *naturliga förutsättningar* istället för *inte tekniskt möjligt*.

Mindre stränga kvalitetskrav

Vattenmyndigheten anger att de har bedömt att det i nuläget inte finns underlag som visar att det finns skäl för att tillämpa mindre stränga kvalitetskrav på grund av påverkan från vattenkraft för ytvattenförekomster i Bottenvikens, Norra Östersjöns, Södra Östersjöns och Västerhavets vattendistrikt. Detta bekräftas av bilagorna C–G.

¹² 6 kap. 2 § VFF.

Havs- och vattenmyndigheten anser sig i detta remissvar visa på att det både finns underlag och att det inför detta samråd var möjligt att ta fram ytterligare underlag som bättre än aktuellt samrådsmaterial hade visat både när villkoren för undantag är uppfyllda och när de inte är det.

I kapitlet *Mindre stränga krav* för vattenmyndigheten ett resonemang om rättspraxis från Mark- och miljööverdomstolen gällande anordningar för upp och nedströmspassage för fisk samt minimitappningar. Havs- och vattenmyndigheten är tveksam till att vattenmyndigheten ska hänvisa till rättspraxis för att motivera att ett förslag till åtgärd för att uppnå en miljö kvalitetsnorm är rimlig.

Havs- och vattenmyndigheten förstår att de övergripande resonemangen i vattenmyndighetens samrådsunderlag är generella, men tycker att skrivningarna borde nyanseras gällande att individuella bedömningar har skett för respektive ytvattenförekomst. Med tanke på vilken betydelse miljö kvalitetsnormen för en ytvattenförekomst har för tillståndsprovningar av olika verksamheter är det en förutsättning att vattenmyndigheten gör specifika bedömningar vad som möjligt att genomföra i respektive ytvattenförekomst och att dessa bedömningar tydligt presenteras per ytvattenförekomst i VISS¹³.

Omöjligt att uppnå god status

I beskrivningen av vilka miljöåtgärder som bedömts som omöjliga kan man få uppfattningen att bedömningen endast är aktuell för klass 1 vattenkraftverk, vilket inte stämmer. Vattenmyndigheten behöver därför säkerställa att dessa utredningar även görs för anläggningar i klass 2 och 3.

Havs- och vattenmyndigheten anser att avsaknad av underlag för att bedöma huruvida det är omöjligt att vidta åtgärder på grund av exempelvis dammsäkerhet kunde ha avhjälpes med en tidigare dialog med verksamhetsutövarna.

¹³ Jfr. t. ex. 8 i § HVMFS 2017:20 och 2 kap. 12 § och 4 kap. 13 §§ HVMFS 2019:25